

Concept-Afwegingskader voor bewoners ten behoeve van de inloopavonden

Voorwaarden voor grootschalige duurzame opwek in Woerden

1. Algemeen

1.1. Inleiding

De effecten van klimaatverandering zijn steeds meer te zien. Ook in Woerden, denk aan extremere hitte en wateroverlast. Om klimaatverandering tegen te gaan zet gemeente Woerden, net als heel Nederland, stappen om grootschalig duurzame energie op te wekken. Dit kan bijvoorbeeld via windmolens of zonnevelden. Gemeente Woerden onderzoekt samen met onder andere inwoners en ondernemers hoe en onder welke voorwaarden het mogelijk is om grootschalig duurzame energie op te wekken. Ook onderzoekt ze wat er technisch mogelijk is. Dit wordt vastgelegd in het Afwegingskader grootschalige duurzame energie. Het Afwegingskader is ook de basis voor de bijdrage van Woerden aan de Regionale Energie Strategie (RES). De gemeenteraad besluit naar verwachting begin 2021 over dit Afwegingskader en de bijdrage van Woerden aan de regionale energiestrategie. Vervolgens zal het Afwegingskader grootschalige duurzame energie planologisch geborgd worden in de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en in het programma grootschalige duurzame energie.

Dit document is opgesteld ter voorbereiding van de inloopavonden. In dit document beschrijven wij het concept-Afwegingskader aan de hand van de verschillende rondes die u op de inloopavond zal doorlopen. Op de avond zelf wordt het concept-Afwegingskader mondeling toegelicht en wordt u gevraagd om hierop te reageren. Kunt u zich vinden in de voorwaarden? Zijn er zaken over het hoofd gezien? Zijn er aanvullingen? Aan het einde van deze fase wordt het concept Afwegingskader aangescherpt. Daarna wordt het voorgelegd aan het college, waarna inwoners de tijd krijgen om via een zienswijze hun mening te geven. Tot slot neemt de gemeenteraad uiteindelijk een besluit over het definitieve Afwegingskader.

1.2. Toelichting afwegingskader

Wat is een afwegingskader?

In het Afwegingskader wordt vastgelegd onder welke voorwaarden grootschalige duurzame energieprojecten toegestaan worden. Deze voorwaarden kunnen ruimtelijk, technisch of financieel zijn, maar gaan ook over wat Woerden toelaatbaar vindt. Het

Afwegingskader wordt gebruikt om aanvragen van ontwikkelaars te controleren. En het is de basis voor de bijdrage van Woerden aan de Regionale Energiestrategie.

Een afwegingskader maakt het enerzijds makkelijker om te reageren op initiatieven in de gemeente. Anderzijds kan er gekeken worden welke locaties en types opwek (bv. zon op dak, zonneveld of windturbines) actief gestimuleerd kunnen worden om invulling te geven aan de opgave duurzame energie opwek die in de regionale energiestrategie beschreven staat.

Hoe is het concept Afwegingskader tot stand gekomen?

Het Afwegingskader is opgesteld op basis van :

- Participatie: de opbrengsten van de inloopavonden met bewoners, online enquêtes met bewoners, straatgesprekken met bewoners.
- Een technische analyse: voldoen de plannen bijvoorbeeld aan wettelijke regels en de mogelijkheden van het elektriciteitsnetwerk.
- De ruimtelijke visie: wat vinden stedenbouwkundigen, landschapsexperts en de adviescommissie Ruimtelijke kwaliteit en Erfgoed.
- Het advies van experts over lokale zeggenschap: hoe gaan we bijvoorbeeld om met opbrengsten?

Op basis van alle inbreng is er een concept-Afwegingskader opgesteld. In dit concept:

- Zijn de voorwaarden opgenomen waaronder het opwekken van duurzame energie mogelijk is in de hele gemeente en in de verschillende landschapstypes binnen de gemeente, bv. op gebied van veiligheid, gezondheid en landschap;
- Wordt er omschreven hoe inwoners betrokken moeten worden bij het ontwikkelen van projecten;

Daarnaast wordt er op de avond besproken:

- Wat op basis van de voorgestelde voorwaarden een bijdrage van gemeente Woerden aan de regionale energiestrategie kan zijn.
- Wat op basis van de voorgestelde voorwaarden, een voorstel is voor volgorde en voorkeur van locaties.

2. De inhoud van de inloopavond

Tijdens de avonden krijgt u eerst een introductiefilm te zien, waarin wordt toegelicht hoe we tot het concept-Afwegingskader zijn gekomen. Daarna komen er verschillende onderdelen uit het Afwegingskader aan bod. Het concept-Afwegingskader bevat veel informatie. Tijdens de avond is de informatie daarom verdeeld over verschillende tafels waar u in gesprek kunt en feedback kunt geven op het concept-Afwegingskader.

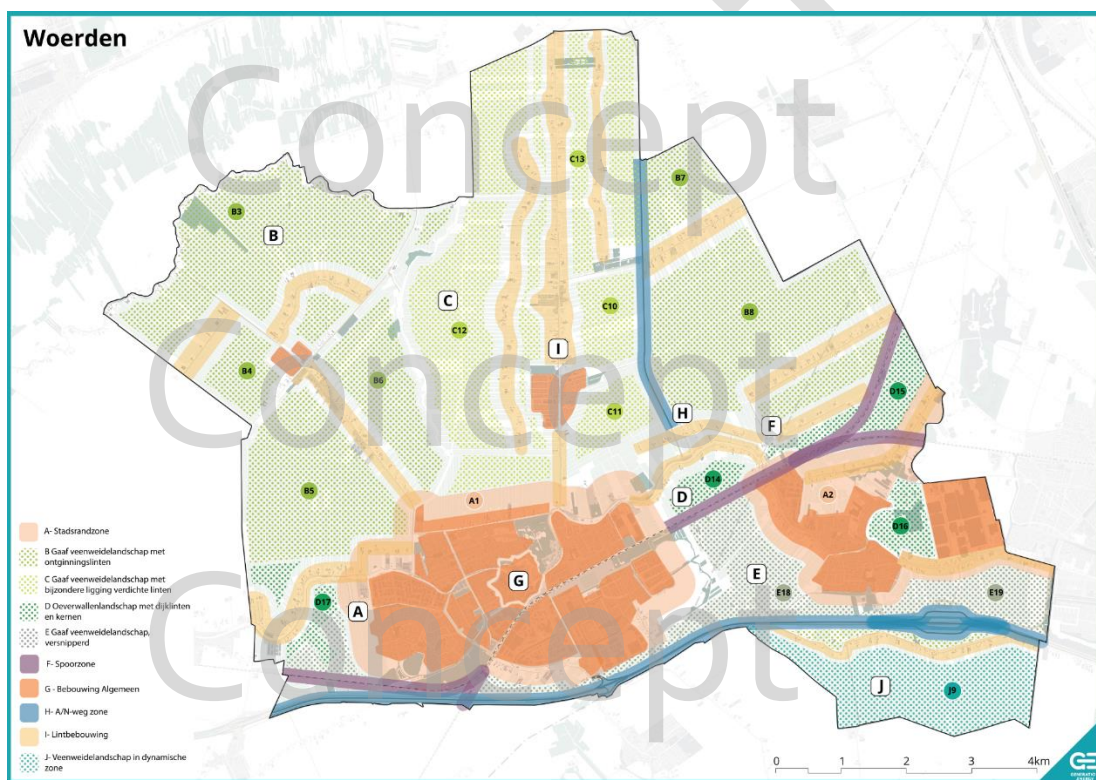
Hieronder vindt u een korte beschrijving van de verschillende tafels waar u uit kunt kiezen.

2.1 Ruimtelijke tafels met landschapsvoorwaarden

De gemeente is in het Afwegingskader in 3 landschapstypes met bijbehorende zones opgedeeld:

- Landschappelijke zones (zone B + zone C + zone D + zone E + zone J)
- Infrastructurele zones (Zone F + zone H)
- Bebouwde omgeving zones (zone A + zone G + zone I)

Op de eerste drie tafels wordt per landschapstype uitgelegd wat de specifieke voorgestelde voorwaarden zijn. Aan deze tafels worden ook de voorwaarden toegelicht die voor heel Woerden gelden en die per vorm van duurzame energie (zonne-energie en windenergie) van toepassing zijn. Er is op de avond ruimte om bij twee ruimtelijke tafels aan te sluiten.



Wat laat de kaart zien?

De kaart is verdeeld in verschillende zones. Deze zijn op basis van verschillen in het landschap en functie. Per zone is beschreven onder welke voorwaarden het opwekken van duurzame elektriciteit mogelijk is.

Beperkingen en toetsingskaders

Op basis van alle inbreng zijn ruimtelijke voorwaarden geformuleerd die in heel Woerden voor alle landschapstypes, zones en alle vormen van duurzame energie van toepassing zijn. Zoals:

- Veiligheids-, milieu- en gezondheidsvereisten voor windenergie
- Beleidsregels wind (bijvoorbeeld stiltegebied)

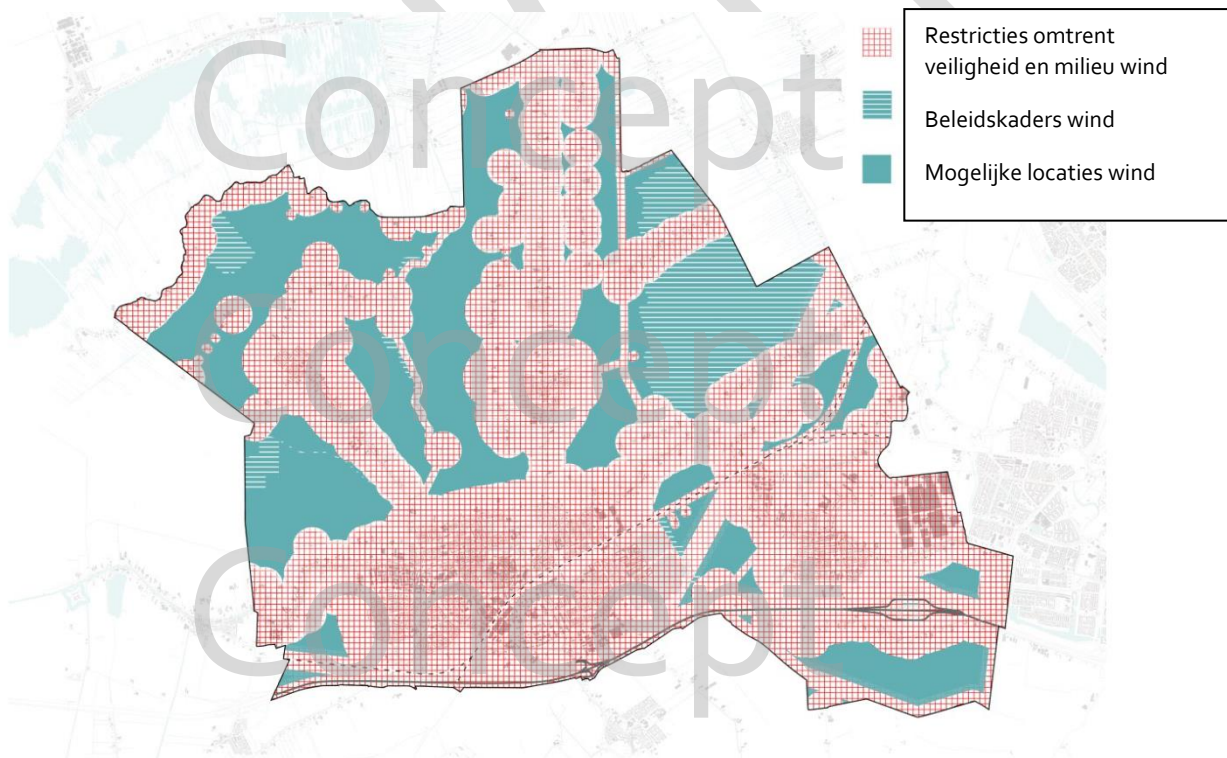
- Beleidsregels zon

Daarnaast zijn er een aantal thema's uit gekomen die per zone bij de beoordeling van een concreet initiatief voor de lokale opwek van duurzame energie worden meegenomen. Het gaat om de volgende thema's:

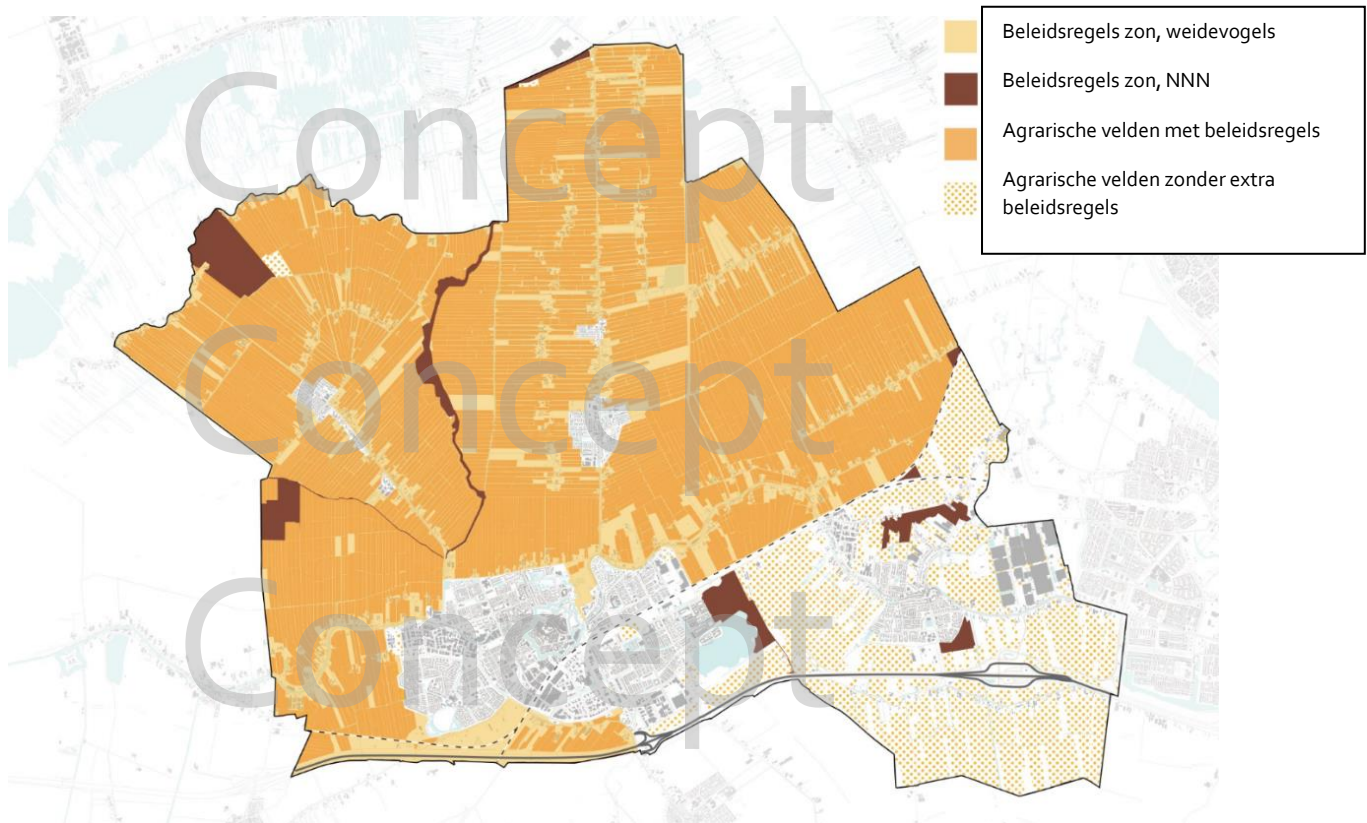
- Landschappelijke structuren
- Biodiversiteit
- Bodemdaling en droogte
- Cultuurhistorische waarde
- Recreatie en toerisme
- Archeologische waarde
- Geluidsoverlast (door snelweg etc)
- Natuur

Tezamen vormen dit de ruimtelijke beperkingen en toetsingskaders.

In de bijgaande toelichting laten we enkel de kaarten zien van de wettelijke veiligheids-, milieu- en gezondheidseisen. Per zone wordt hieronder beschreven hoe zij samenhangen met de andere thema's. De voorwaarden voor windenergie met betrekking tot veiligheid en milieu zijn wettelijk vastgelegd op nationaal niveau. Figuur 1 en 2 tonen de voorwaarden voor wind en zon op de kaart.



Figuur 1 kaart met restricties en toetsingskaders voor wind. Verdere toelichting op inloopavond



Figuur 2 kaart met toetsingskaders voor zon. Verdere toelichting op inloopavond

Algemeen geldende ruimtelijke voorwaarden

- Bij ontwikkeling van duurzame opwek moet de huidige functie worden meegenomen in de afweging. Ook moet er zoveel mogelijk een combinatie wordt gemaakt met andere thema's zoals recreatie, natuurontwikkeling, waterbeheer, bodemdaling, landschapsversterking etc.
- De ontwikkeling van zonnevelden en/of windturbines is in principe van een tijdelijk karakter
- Bij de afweging van de vorm van duurzame energie is er een voorkeur voor wind boven zon
- Ontwikkeling van zonnevelden of windturbines mag de kernkwaliteit van een gebied geen onevenredige schade aandoen
- Bij de afweging van een initiatief moet ook rekening worden gehouden met inpassing van extra elementen zoals omvormers of trafohuisjes en de capaciteit op het netwerk.

De ruimtelijke voorwaarden voor zonne-energie en voor windenergie die in alle zones van toepassing zijn:

Algemene bevindingen Wind

- Voorwaarde voor type turbine (maximaal 3 soorten turbines in gemeente) en hierbij afstemming bij andere gemeenten;
- Voorkeur voor lijnopstelling boven een grid-opstelling;
- Vooral bij grote molens efficiënte productie; weinig van nodig;
- Agrarisch gebruik wordt niet of nauwelijks beperkt bij wind;
- Vanaf grote afstand zichtbaar;
- De wettelijke richtlijnen voor afstanden om overlast te beperken (in praktijk ongeveer 500 meter) worden nageleefd.

Algemene bevindingen zon

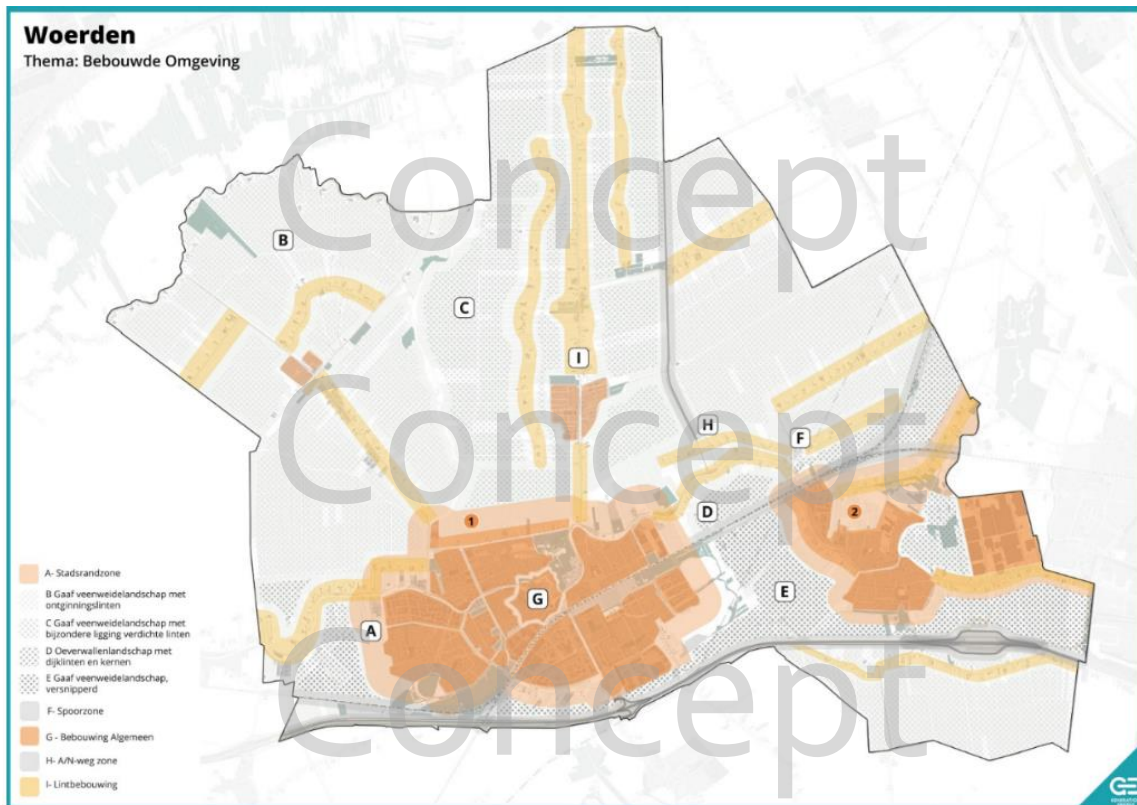
- Voor zonnevelden is het voor de businesscase beter om uit te gaan van 50 hectare aaneensluitend zon;
- Zon op (grootschalig) dak wordt gezien als iets waar sterk op moet worden ingezet in woerden. Het gaat om al het geschikte dakoppervlak, onafhankelijk van de locatie (in het buiten gebied of juist in de stedelijke context);
- Laag; uit het zicht te halen door beplanting;
- Voor zonnevelden wordt er vaak genoemd dat er een combinatie met een andere opgave gedaan kan worden; versterking biodiversiteit, waterberging, remmen bodemdaling etc. Enkel de locaties die nu niet goed zichtbaar zijn en weinig waarde hebben (ook niet in het verbinden van bijvoorbeeld natuur) zouden meer intensief ingezet kunnen worden voor zonnevelden;
- Neemt veel ruimte in beslag (ten koste van agrarisch gebruik);
- Kan bodembederf en wateroverlast veroorzaken bij zeer hoge dichtheid.

De ruimtelijke voorwaarden per landschapstype en bijbehorende zones.

Tijdens de inloopavonden worden alle voorwaarden aan de hand van de tafels per landschapstype besproken.

Tafel Bebouwd gebied (Zone A, G en I).

Het bebouwd gebied wordt gevormd door de zones bebouwing algemeen (G), de lintbebouwingen (I) en de stadsrandzone (A).



A: Stadsrandzone:

- Enkel zon als het zicht op open landschap niet verstoord wordt (restplekken). Buiten 'restplekken' alleen i.c.m. recreatieontwikkeling.
- Geen windturbines (niet groot en niet klein) en geen grootschalige zonneparken
- In deze zone zijn voor zon toetsingsvlakken aanwezig omtrent beleidsrestricties, deze worden meegenomen.
- In deze zone is sprake van hoge archeologische waarden onder het maaiveld, hiermee wordt rekening gehouden.

G: Bebouwing algemeen:

- Zon op dak maximaal
- In deze zone gelden toetsingskaders voor zon op monumentale daken

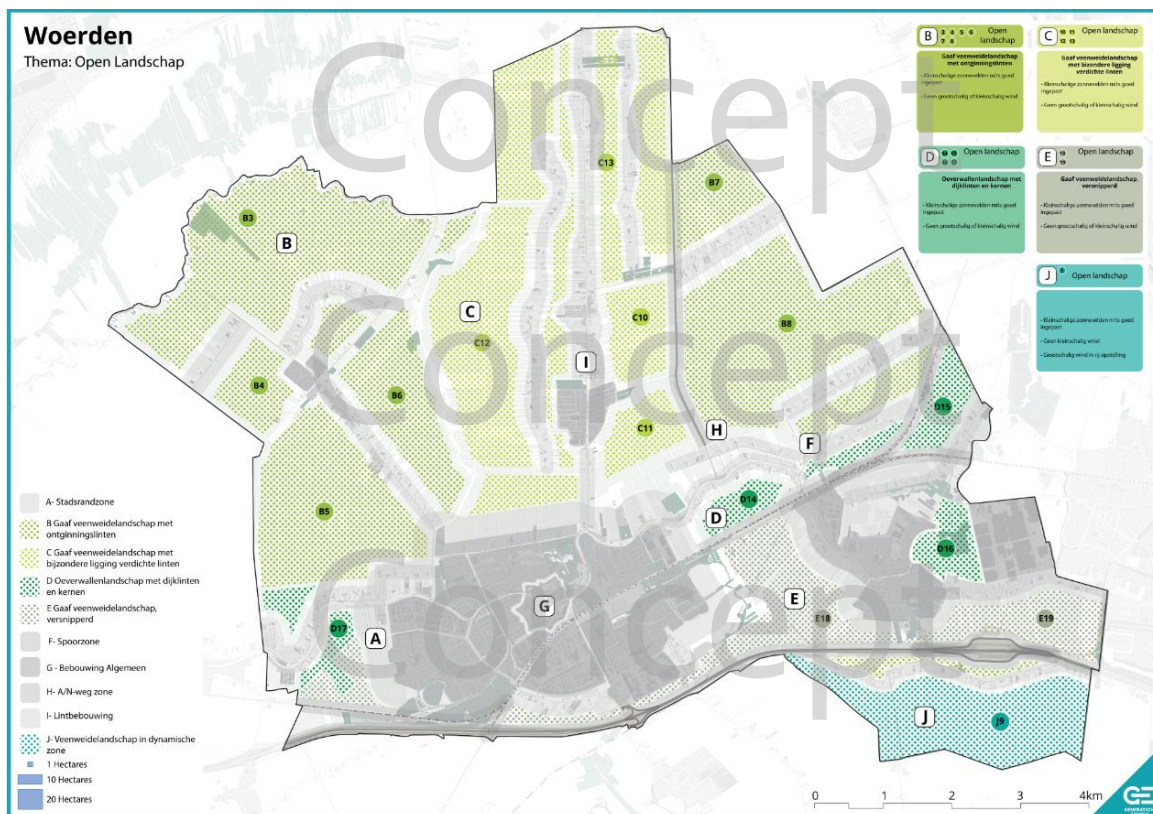
I: Lintbebouwing:

- Dichtbij geen grootschalige zonnenvelden en windturbines
- Dichtbij geen kleine zonnenvelden en kleine windturbines

- In deze zone zijn veel cultuurhistorische waarden aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone is een kans op archeologische waarden; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

Tafel Open landschap

Zone B, C, D, E en J delen het open landschap in. Het onderscheid is gemaakt op basis van verschil in grootte en structuur van de veenweidevelden. De zones zijn vaak omkaderd door de lintbebouwing.



B: Open landschap: gaaf veenweide landschap met ontginningslinten

- Kleinschalige zonnevelden mits goed ingepast. Voorkeur voor ontwikkeling in combinatie met andere opgaven (zie hieronder).
- In deze zone zijn voor zon toetsingsvlakken aanwezig omtrent beleidsrestricties (zie kaart toetsingsvlakken zon)
- In deze zone gelden voor wind veiligheids- en milieurestricties en toetsingsvlakken (zie kaart restricties wind, zie kaart toetsingsvlakken wind)
- In deze zone zijn gronden met bodemdaling en gronden met droogte aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone zijn hoge waarden van biodiversiteit aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone moet rekening worden gehouden met de landschapskarakteristieken.
- In deze zone zijn veel cultuurhistorische elementen; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

- In deze zone (B3) is sprake van hoge archeologische waarden onder het maaiveld; hier wordt rekening mee gehouden.

C: Open landschap: gaaf veenweide landschap met bijzondere ligging verdichte kernen

- Kleinschalige zonnevelden mits goed ingepast. Voorkeur voor ontwikkeling in combinatie met andere opgaven (zie hieronder).
- Geen grootschalig of kleinschalig wind
- Qua landschappelijke inpassing is zone C-12 het meest interessant voor ontwikkeling van zon
- In deze zone zijn voor zon toetsingsvlakken aanwezig omtrent beleidsrestricties (zie kaart toetsingsvlakken zon)
- In deze zone zijn gronden met verzakking en gronden met droogte aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone zijn lage waarden van biodiversiteit aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone moet rekening worden gehouden met de landschapskarakteristieken ; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone zijn veel cultuurhistorische elementen aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

D: Open landschap: oeverwallen landschap met dijken en kernen

- Kleinschalige zonnevelden, mits goed ingepast.
- Geen grootschalig of kleinschalig wind
- In een deel van deze zone zijn voor zon toetsingsvlakken aanwezig omtrent beleidsrestricties (zie kaart toetsingsvlakken zon)
- In deze zone moet rekening worden gehouden met de landschapskarakteristieken
- In deze zone is sprake van hoge archeologische waarden onder het maaiveld; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

E: Open landschap: versnipperd veenweide landschap

- Kleinschalige zonnevelden, mits goed ingepast
- Geen grootschalig of kleinschalig wind
- In deze zone moet rekening worden gehouden met de landschapskarakteristieken
- In deze zone wordt gedacht aan ontwikkeling van recreatiegebieden ; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone is sprake van hoge archeologische waarden onder het maaiveld ; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone is geluidsaccumulatie aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

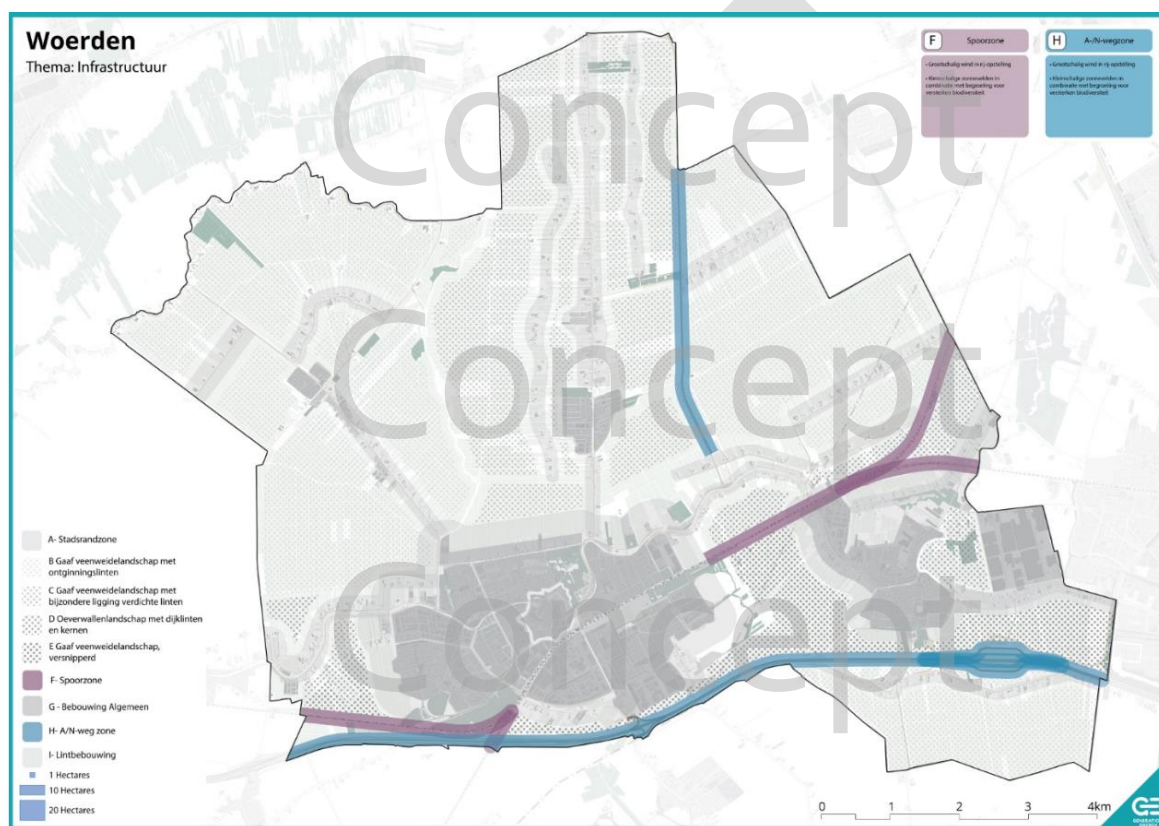
J: Open landschap: veenweide landschap in de dynamische zone

- In gebied J9 kan windenergie een optie zijn, maar alleen in aansluiting op mogelijke windenergieplannen in Reijerscop, Utrecht
- In deze zone (specifiek J9) wordt een recreatieve zone ontwikkeld; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

- In deze zone (J9) is geluidsaccumulatie aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- Kleinschalige zonnevelden mits goed ingepast. Voorkeur voor ontwikkeling in combinatie met andere opgaven (zie hieronder).
- In deze zone gelden voor wind veiligheids- en milieurestricties en toetsingsvlakken (zie kaart restricties wind, zie kaart toetsingsvlakken wind)
- In deze zone is sprake van bodemdaling, er kan een koppeling worden gemaakt

Tafel Infrastructuur (Zone F en H).

De infrastructurele zone wordt gevormd door de spoorzone (F) en de wegzone (H).



F: Spoorzone:

- Grootschalig wind in rij-opstelling
- Kleinschalige zonnevelden in combinatie met begroeiing voor versterken biodiversiteit
- In deze zone zijn voor zon toetsingsvlakken aanwezig omtrent beleidsrestricties (zie kaart toetsingsvlakken zon)
- In deze zone gelden voor wind veiligheids- en milieurestricties en toetsingsvlakken (zie kaart restricties wind, zie kaart toetsingsvlakken wind)
- In deze zone zijn gebieden met een lage biodiversiteit; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone is geluidsaccumulatie aanwezig ; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

H: A-/N-wegzone:

- Grootschalig wind in rij-opstelling
- Kleinschalige zonnevelden in combinatie met begroeiing voor versterken biodiversiteit
- In deze zone zijn voor zon toetsingsvlakken aanwezig omtrent beleidsrestricties (zie kaart toetsingsvlakken zon)
- In deze zone gelden voor wind veiligheids- en milieurestricties (zie kaart restricties wind)
- Langs deze zone liggen gebieden met een lage biodiversiteit; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.
- In deze zone is geluidsaccumulatie aanwezig; hier wordt rekening mee gehouden, er kan een koppeling worden gemaakt.

3. Niet-ruimtelijke onderwerpen: participatie bij grootschalige duurzame energie opwek

De gemeente Woerden wil dat inwoners en andere belanghebbenden vroegtijdig inhoudelijk worden betrokken bij zonne- en windprojecten. Zodat zij zich vertegenwoordigd voelen in de besluitvorming over lokale energieprojecten en mee kunnen beslissen over een eerlijke verdeling van de lusten en lasten van deze lokale energieprojecten. Om tot een goed afgewogen proces te doorlopen, hanteert de gemeente Woerden de volgende uitgangspunten voor (proces)participatie.

Tafel: procesparticipatie / betrekken omwonenden & inwoners

Uitgangspunten

- Een initiatiefnemer moet bestaan uit een consortium van:
 - Grondeigenaren die bereid zijn de grondposities beschikbaar te stellen die nodig zijn voor het betreffende initiatief;
 - Eén of meer ontwikkelaars voor wind- en/of zonne-energie;
 - Eén of meer corporaties of verenigingen (in oprichting) die in staat zijn om zowel lokaal eigendom als zeggenschap over de energieproductie door met name inwoners van Woerden te realiseren. (op basis van expertmeeting met o.a. gemeente Utrecht)
- De initiatiefnemer betreft inwoners die in de invloedssfeer van een project liggen. Daarbij onderscheiden we de direct omwonenden, het acceptatiegebied en het participatiegebied. De initiatiefnemer bepaalt de precieze grenzen van deze gebieden, in overleg met omwonenden en de gemeente.
 - Direct omwonenden – Ik kan de windmolen horen of het zonnepark zien vanuit de woning. In de praktijk wordt een grens gehanteerd van 42 dB Lden voor wind en 250 meter van een zonneveld voor zon.
 - Acceptatiegebied – De windmolen of het zonneveld bevindt zich in mijn directe leefomgeving. In de praktijk wordt een grens gehanteerd van tien keer de tiphoogte van een windmolen of 500 meter van een zonneveld.
 - Participatiegebied – Ik kan deelnemen aan de windmolen. Dit is in ieder geval de hele landschappelijke zone zoals bedoeld in het afwegingskader, en kan zich uitbreiden tot de hele gemeente.
- De gemeente wil zo min mogelijk schade en overlast aan mens, milieu, natuur of landschap veroorzaken. De hoeveelheid wind en zon mogen daarom niet boven de vastgestelde draagkracht van het landschap uitkomen. Binnen die gebieden willen we daarom de beste plekken die het minste schade en overlast benutten voor wind en zon.
- We zoeken naar een verbinding met andere ambities in het landschap. De gemeente zit daarom actief aan tafel. De nog op te stellen Omgevingsvisie is een kader voor de afweging tussen energieopwek en andere functies.

Stappenplan

Stap 1 – Er is een initiatief. De initiatiefnemer maakt zich kenbaar bij de gemeente

Stap 2 – De initiatiefnemer neemt contact op met grondeigenaren in het hele gebied, om zich ervan te vergewissen dat er geen andere initiatieven zijn. Is dat wel zo, vindt er overleg plaats samen met de gemeente. De gemeente beschouwt de initiatieven in hetzelfde gebied als één initiatief.

Stap 3 – De initiatiefnemer nodigt alle inwoners in de invloedssfeer van windpark of zonneveld uit voor een informatieavond.

Stap 4 – Met invloed van bewoners maakt de initiatiefnemer een participatieplan, waarin opgenomen is hoe bewoners betrokken worden bij de ontwikkeling van het project. Dit plan wordt goedgekeurd door de gemeente.

Stap 5 – De initiatiefnemer voert een project-m.e.r. uit (voor wind) of een vergelijkbaar onderzoek (voor zon) om uit te sluiten dat er in het gebied betere plekken zijn die minder schade aan mens, natuur, landschap of milieu veroorzaken. Gedurende en na afloop van dit onderzoek betreft de initiatiefnemer de gemeente.

Stap 6 – De initiatiefnemer bepaalt de locaties en vraagt daarvoor een vergunning aan bij de gemeente. Het maakt tegelijkertijd afspraken over hoe de financiële randvoorwaarden geborgd worden in dit project. Deze afspraken worden met de gemeente tegelijkertijd vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

Stap 7 – Als alle procedures zijn doorlopen, kan de bouw beginnen. De omgeving wordt actief geïnformeerd over het bouwproces.

Stap 8 – Na twintig jaar zorgt de initiatiefnemer / ontwikkelaar voor het opruimen van de windmolens of zonnepanelen.

Tafel: Financiële participatie

Uitgangspunten

- Minimaal vijftig procent van het project komt in lokaal eigendom. De gemeente wil dat iedereen de mogelijkheid moet hebben om daarin mee te doen. Het is aan de initiatiefnemer om de vorm te kiezen.
- Voor het Omgevingsfonds wordt een bijdrage per MWh ingelegd door de initiatiefnemer die gelijk is aan de richtlijnen uit de gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land van NWEA voor windenergie en de gedragscode Zon op land van Holland Solar voor zonne-energie.
- De gemeente wil dat niet alleen de grondeigenaar waarop een windmolen wordt gerealiseerd, profiteert, maar ook de grondeigenaren in de omgeving. Zij kunnen tenslotte geen windmolen meer realiseren op hun grond. De initiatiefnemer doet hiervoor een passend voorstel voor de sociale grondvergoedingen.